

да почерпимъ малка поука въ настоящето и да озаримъ съ слаба свѣтлина пжтѣтъ къмъ бждещето. Нашето минало, колкото и да е то бѣдно, може да ни послужи за тая цѣль.

Двойното робство подъ гърци и турци — робство духовно, економическо и политическо, тегнѣше отъ цѣли петъ вѣка надъ българския народъ. Отъ една страна еленизмътъ, стремейки се да погълне нацията, стѣгаше духа народенъ и прѣтжпяваше съзнанието, като държеше въ ржцѣтъ си църквитѣ и училищата. Отъ друга страна турската власть потискаше народътъ въ положението на едина безправна рая, лишена отъ всички свободи, отъ собственостъ, дори отъ гаранции за честъ и животъ. Това иго бѣ обърнало воинствениятъ нѣкога български народъ въ „рабско племе“, което може би още 5 вѣка би възпѣвало своитѣ теглила въ тжжовнитѣ си пѣсни, ако идеитѣ на великата френска революция не намѣрика ехо въ движението, което е познато въ нашата история подъ името „възраждане на българския народъ». Явихе се народнитѣ апостоли: Паисий, Софроний, Бозволията, Априловъ, бр. Миладинови и пр. и пр.

Тѣ спомниха миналото на задрѣмалия народъ и тая искра бѣ достатѣчна, за да го пробуди, да възроди народа. Почна се жива и упорита народна борба, която донесе 28. юни 1870. год., когато биде отърсено игото подъ гърцитѣ и се прогласи единството на българската народностъ въ турската империя. Имената на дѣйцитѣ отъ тая епоха — на П. Р. Славейкова, Отца Илариона, Г. Кръстевича